

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ความผันผวนทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างรุนแรงซึ่งเริ่มตั้งแต่วันที่ 2 กรกฎาคม 2540 เป็นต้นมา กระทบต่อการดำเนินงานของธุรกิจและอุตสาหกรรมทุกประเภท ธุรกิจและอุตสาหกรรมจำนวนมากต้องหยุดการดำเนินงานหรือลดขนาดของกิจการลง รวมถึงการลดจำนวนพนักงานลงตามไปด้วย เช่นเดียวกัน หน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจต้องลดขนาดกิจการและปรับลดบุคลากรลงเช่นเดียวกัน เมื่อบุคลากรเดิมต้องออกจากงาน ขณะเดียวกันบัณฑิตใหม่ในแต่ละปีมีจำนวนไม่น้อยและรองานอยู่สถานศึกษาก็ต้องปรับตัวด้วย โดยเฉพาะการจัดการศึกษาด้านธุรกิจ

ในการวางแผนผลิตบัณฑิต สถานศึกษาที่ผลิตบัณฑิตทางบริหารธุรกิจจำเป็นต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการบัณฑิตของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการ ด้วยเหตุนี้ที่ประชุมคณะบดีทางบริหารธุรกิจ เมื่อการประชุมครั้งที่ 2/2542 วันที่ 1 กรกฎาคม 2542 ณ ห้องประชุมคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จึงมีความสนใจที่จะให้มีการศึกษาจำนวนความต้องการบัณฑิต ในสาขาต่าง ๆ ใน 3 ปี ข้างหน้า รวมถึงการศึกษาคู่สมทบของบัณฑิตและปัจจัยในการเลือกบัณฑิตเข้าทำงาน โดยมอบหมายให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นหัวหน้าทีมในการศึกษาและให้มหาวิทยาลัยของรัฐที่กระจายตามภูมิภาคต่างๆ ร่วมมือในการศึกษาร่วมกัน เพื่อนำผลการศึกษามาใช้วางแผนการผลิตบัณฑิตที่หน่วยงานทั้งภาคธุรกิจและรัฐต้องการ

ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบศึกษาในพื้นที่ภาคตะวันออกและได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องมีข้อมูลความต้องการบัณฑิตเพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตรทางบริหารธุรกิจทั้งระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา รวมถึงการนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการบัณฑิตในพื้นที่ภาคตะวันออก โดยศึกษาใน 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความต้องการบัณฑิตทางบริหารธุรกิจในสาขาต่าง ๆ ที่หน่วยงานใน

ตะวันออกต้องการระหว่าง พ.ศ. 2543 - 2545

2. เพื่อศึกษาคุณสมบัติของบัณฑิตที่หน่วยงานต่าง ๆ ต้องการ
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลในการเลือกบัณฑิตเข้าทำงาน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ครอบคลุมเฉพาะพื้นที่ภาคตะวันออก 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด ชลบุรี ฉะเชิงเทรา ระยอง จันทบุรี ตราด ปราจีนบุรี สระแก้ว และนครนายก สอบถามโดยตรงไปยังหน่วยงานที่รับบัณฑิตเข้าทำงาน ใน 3 ประเด็น คือ จำนวนความต้องการ คุณสมบัติของบัณฑิต และปัจจัยในการคัดเลือกบัณฑิต

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้มหาวิทยาลัยได้นำข้อมูลผลการวิจัยความต้องการบัณฑิตในสาขาต่าง ๆ เป็นองค์ประกอบในการวางแผนผลิตบัณฑิตที่ตอบสนองความต้องการของหน่วยงาน
2. เพื่อทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลในการรับบัณฑิตเข้าทำงาน จะใช้เป็นแนวโน้มในการพัฒนาและเสริมสร้างหลักสูตรการเรียนการสอนที่ส่งเสริมคุณสมบัติบัณฑิตที่องค์กรต่าง ๆ ต้องการ

งบประมาณ

ภาควิชาบริหารธุรกิจ ได้รับเงินสนับสนุนการทำวิจัยจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นจำนวน 50,000 บาท

คณะผู้ดำเนินงานวิจัย

ผู้รับผิดชอบ ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
รายชื่อคณะผู้วิจัย

- | | |
|--------------------------------------|--------------|
| 1. อาจารย์นฤมล ชูชินปรากฏ | หัวหน้าวิจัย |
| 2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัชนี นนทศักดิ์ | ผู้ร่วมวิจัย |
| 3. อาจารย์สุวรรณา เทพจิต | ผู้ร่วมวิจัย |

การทบทวนวรรณกรรม

1. จากการศึกษาของคณะผู้วิจัย คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เสนอต่อกรมจัดหางาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เรื่องความต้องการแรงงานและการขาดแคลนแรงงาน พบว่า ความต้องการแรงงานในช่วงปี 2540 - 2545 ภายใต้ภาวะวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2540 เท่ากับ 0.29 ล้านคน ปี 2541 0.28 ล้านคน ปี 2544 และ ปี 2545 มีความต้องการ 1.095 และ 1.384 ล้านคนตามลำดับ เมื่อจำแนกแรงงานตามรายอาชีพ พบว่าความต้องการแรงงานพนักงานบัญชีและพนักงานรับ-จ่ายเงิน 134,493 คน พนักงานขาย 112,081 คน เป็นต้น
2. จากการศึกษาของนิสิตหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต พบว่า ในปี 2539 มีความต้องการนักบัญชีปริญญาตรีร้อยละ 96 และปริญญาโทร้อยละ 27 สำหรับธุรกิจในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลในการคัดเลือกบัณฑิตเข้าทำงานคือ วุฒิการศึกษา ความมีไหวพริบ ความสามารถด้านคอมพิวเตอร์ เป็นต้น
3. จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาและปรับปรุงสาขาวิชาและหลักสูตรทางภาควิชาพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดย หลุ เดชะรินทร์ และคณะ เมื่อ ปี 2542 พบว่า คุณสมบัติในปัจจุบันของบัณฑิตที่ธุรกิจต้องการมากที่สุด คือ การอดทนในการทำงาน มนุษยสัมพันธ์ดี ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการเรียนรู้ ความกักตึงต่อองค์กร ส่วนคุณสมบัติบัณฑิตในอนาคตที่ภาคธุรกิจต้องการมากที่สุด คือความสามารถในการสื่อสาร ความชำนาญในการใช้คอมพิวเตอร์ ความอดทนในการทำงาน มนุษยสัมพันธ์ดี ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลง ความสามารถในการเรียนรู้ และความเชี่ยวชาญในภาษาอังกฤษ